

Analysenotat. Effekter af offentlige udgifter til sociale indsatser

Denne analyse gennemgår en metode til at udregne dynamiske effekter af offentlige udgifter til sociale indsatser i Danmark. Analysens konklusion, som hviler på en række stilistiske antagelser er, at de sociale udgifter, der er rettet mod børn og unge, som årligt koster 15 mia. kroner, vurderes til at have positive effekter på de offentlige finanser på mellem 2,9 mia. og 8,6 mia. kroner.

Formålet med analysen er at belyse hvilke konsekvenser, det kan have, hvis man i samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger undlader at forholde sig til de positive effekter, som forskellige typer af offentligt forbrug har. Beregningen er tilrettelagt så det fremkomne effektestimat er konservativt. Metoden bygger på en række stilistiske antagelser og er som sådan forbundet med usikkerhed. Derfor skal nærværende analyse ikke anses for at være et endeligt bud på effekten af offentlige udgifter til sociale indsatser, men snarere et metodisk indspark i debatten om at regne på dynamiske effekter af offentlige udgifter i forbindelse med makroøkonomiske fremskrivninger i Danmark.

Analysen er struktureret som følger. Først er en sammenfatning af analysen. Derefter skitseres omfanget af sociale indsatser i Danmark samt, hvordan de fordeler sig. Dernæst præsenteres den foreslåede metodiske tilgang, hvor der fokuseres på den del af den sociale indsats, der er målrettet udsatte børn og unge. Efterfølgende udfoldes forskellige effektstudier, foretaget af bl.a. Rambøll, på indsatser for udsatte børn og unge. Effektstudierne danner udgangspunkt for sidste afsnit, hvor der præsenteres en metode til at regne på effekter på beskæftigelse og offentlige finanser af forbrug på det sociale område.

Kontakt: Niels Fuglsang, mail: nf@cevea.dk, tlf.: 93892422

Sammenfatning

Denne analyse viser, at der er store positive effekter forbundet med at investere i sociale foranstaltninger rettet mod børn og unge.

Analyse tager udgangspunkt i beregninger fra Rambøll (Rambøll, 2012), der har undersøgt de samfundsøkonomiske effekter af fire best case sociale foranstaltninger rettet mod børn og unge. Disse beregninger af best case kombineres med James Heckman's analyse af, hvordan tidlige indsatser har størst effekt, mens denne effekt aftager, jo senere indsatsen iværksættes. De danske data analyseres med dette udgangspunkt, hvor Rambøll studiet udgør best case og der derefter antages aftagende effekt i tråd med Heckman's resultater.

Konkret viser analysen, at de 15 milliarder kroner, der årligt bruges på sociale foranstaltninger rettet mod børn og unge kan forventes at have positive effekter på mellem 2,9 og 8,6 milliarder kroner. Det skyldes de gavnlige virkninger, foranstaltningerne har i forhold til at få folk i beskæftigelse og forhindre fremtidige udgifter for det offentlige i forhold til at tage sig af disse mennesker. Analysen viser derudover, at yderligere forbrug på sociale foranstaltninger rettet mod børn og unge kan forventes at have en selvfinansieringsgrad på mellem 20 pct. og 57 pct.

Dynamiske effekter af forbrug på det sociale område bør medtages i Finansministeriets regnemetoder

Analysen peger således også i retning af en metode til at medregne dynamiske effekter af offentligt forbrug på det sociale område med henblik på at rette op på den nuværende skævhed i Finansministeriets regnemetoder.

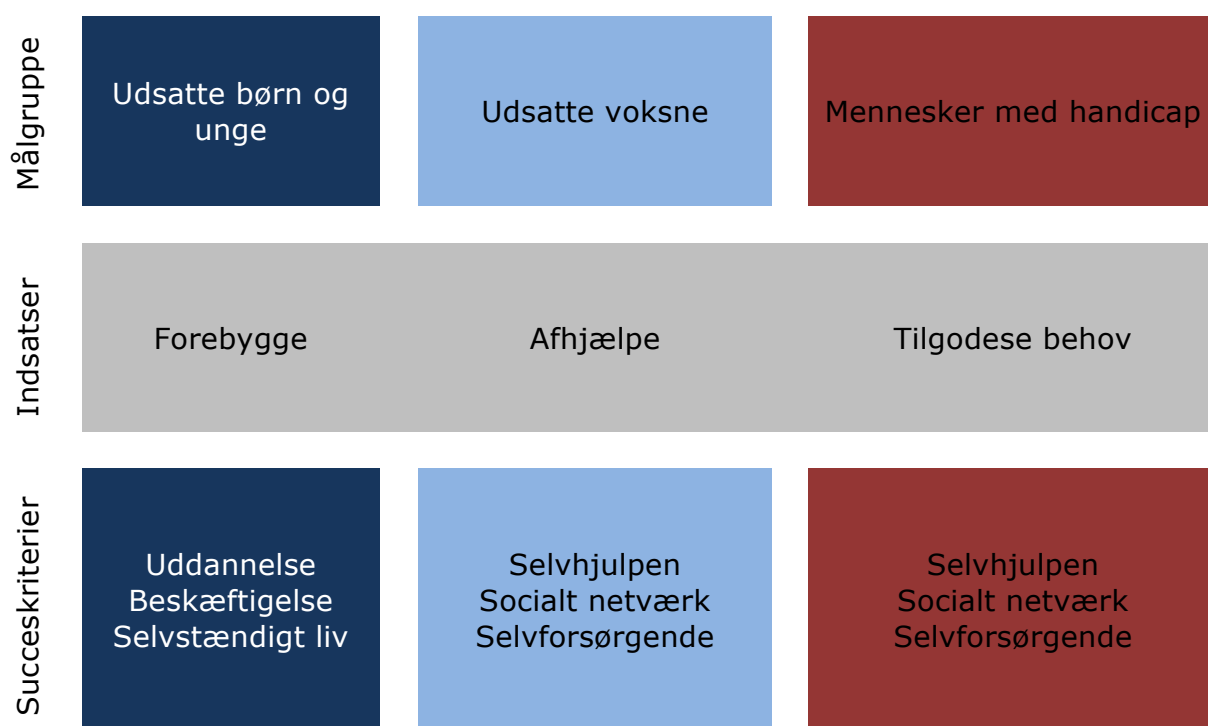
I dag regner Finansministeriet, når der laves samfundsøkonomiske fremskrivninger, med dynamiske effekter af ændringer i skatte- og afgiftssatser. Finansministeriet indregner derimod ikke dynamiske effekter af offentligt forbrug på for eksempel sociale indsatser.

Det vil sige, at mens sænkninger i skatter og afgifter i Finansministeriets beregninger øger udbuddet af arbejdskraft og er delvist selvfinansierende, så vil offentligt forbrug ikke øge udbuddet af arbejdskraft og derfor udelukkende tælle som en udgift. Denne bias i Finansministeriets regnemetoder kan ifølge Det Økonomiske Råd føre til en "ubalanceret vurdering" af ændringer i skatte- og udgiftssystemet og føre til fejlvurderinger. (De Økonomiske Råd, 2017).

Sociale indsatser i Danmark

I Danmark bruges der årligt omkring 45 mia. kroner på socialområdet (Social- og Indenrigsministeriet, 2016). Udgifterne fordeler sig med ca. 15 mia. kr. til udsatte børn og unge og ca. 30 mia. kr. til udsatte voksne og personer med handicap. I figuren nedenfor er der angivet, hvilke indsatser og succeskriterier der knytter sig til hver af de tre grupper.

Figur 1: Målgrupper, indsatser og succeskriterier for sociale indsatser

Kilde: (Social- og Indenrigsministeriet, 2016)

Under forudsætning af, at de sociale indsatser i et vist omfang realiserer succeskriterierne beskrevet i figur 1, må vi forvente, at der er visse positive samfundsøkonomiske konsekvenser af udgifterne. Indsatser der lykkes med at flytte borgere fra passiv forsørgelse, misbrug, kriminalitet mv. hen imod uddannelse og beskæftigelse vil have gavnlige effekter for den offentlige saldo, da det vil betyde at færre penge skal bruges på at forsørge disse borgere, der i stedet vil betale skat til den offentlige sektor via deres arbejdsindkomst. Konsekvenserne afhænger naturligvis af de konkrete indsatsmetoder mv.

På socialområdet har der det seneste årti været et skærpet fokus på dels at basere sociale indsatser på viden om effekt og dels at bidrage til et stadig større vidensgrundlag om effekt. Det fremgår blandt andet af Rigsrevisionens beretning om effekter af de sociale indsatser fra juni 2008 (Rigsrevisionen, 2008). Sidenhen er der desuden lanceret en vidensportal under Socialstyrelsen

(Socialstyrelsen, 2013) målrettet fagpersoner, som træffer beslutninger om, tilrettelægger og arbejder med sociale indsatser.

Alligevel findes der intet samlet overblik over, hvad effekten af indsatsen på socialområdet i Danmark er. Der findes imidlertid en række konkrete studier af enkeltindsatser, som tilsammen kan give et indtryk af, hvilke positive samfundsøkonomiske konsekvenser, der kan være forbundet med de årlige udgifter, der afvikles på området. Disse *effektstudier* er for øjeblikket i gang med at blive samlet og systematiseret i forbindelse med udarbejdelse af den socialøkonomiske investeringsmodel (SØM), som udvikles af VIVE og Incentive for Socialstyrelsen (KORA og Incentive, 2016). Baggrunden for modellen er netop et ønske om at basere beslutninger om sociale indsatser på viden om samfundsøkonomiske konsekvenser af forskellige tiltag. Modellens brugere forventes først og fremmest at blive kommuner, fordi det er her de fleste sociale indsatser er forankret.

Formålet med dette projekt – at beregne de samlede, makroøkonomiske konsekvenser af socialområdet i Danmark – er imidlertid et andet. Her ønskes et estimat for den samlede, samfundsøkonomiske effekt af socialområdet. Hvor SØM-modellen og andre tidligere tiltag har haft som formål at bidrage til besluningsgrundlaget i forbindelse med *metodevalg i forbindelse med den konkrete tilrettelæggelse af socialpolitikken*, søges der her *konsekvensberegninger af den samlede socialpolitik og ikke mindst ændringer i bevillingsstørrelsen*. Sådanne konsekvensberegninger kan indgå i besluningsgrundlag, når volumen af den samlede socialpolitik skal fastlægges.

Valg af tilgang, teori metode

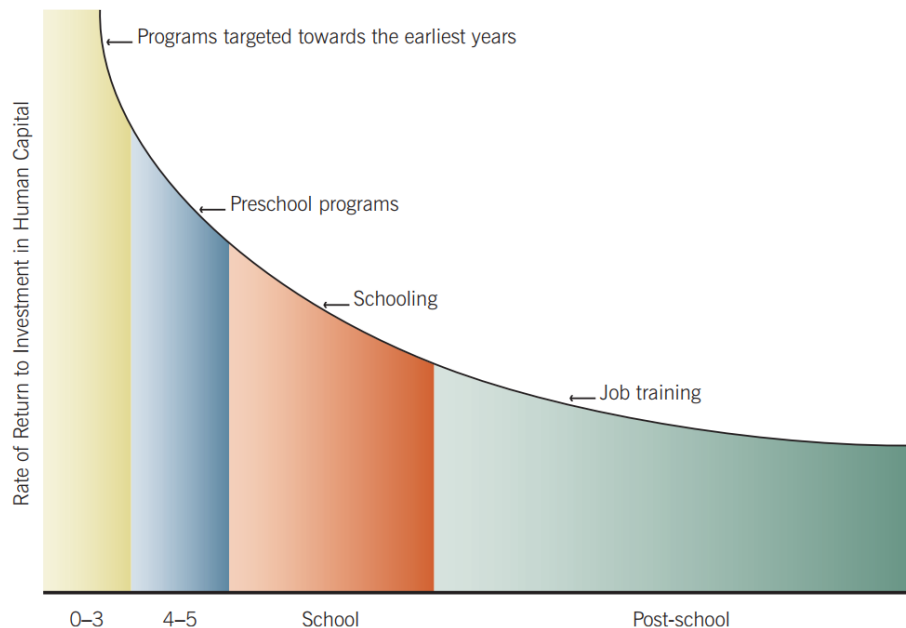
De danske indsatser på socialområdet er karakteriseret af knopskydning. Dette kan i et vist omfang begrundes i meget forskellige målgrupper, som har forskellige behov på forskellige tidspunkter af deres livsforløb. Det går således ud over dette notats rammer at præsentere et overblik over hvilken effekt, der i et givent år opstår som konsekvens af de i alt ca. 45 mia. kroner, som anvendes indenfor området. Derfor fokuseres der alene på de ca. 15 milliarder kroner, der anvendes på udsatte børn og unge, da vi her har umiddelbart tilgængelig teori og empiri, som kan danne udgangspunkt for analysen.

Tilgangen til at studere effekten af indsatsen over for børn og unge bygger i nærværende analyse særligt på to studier. For det første James J. Heckmans forskning om samfundsøkonomiske effekter af tidlige indsatser over for udsatte børn og unge. For det andet et studie Rambøll har foretaget i 2012 om effekten af fire typer af sociale indsatser rettet mod børn og unge i Danmark.

Det er en bredt accepteret kendsgerning, påvist af nobelprisøkonomen, James J. Heckman, at *særlig* tidlig indsats, rettet mod udsatte målgrupper er en god samfundsøkonomisk investering. Sammenhængen er beskrevet i den såkaldte Heckman-kurve, der viser, at det samfundsøkonomiske afkast er omvendt

proportionalt med alderen for den/de udsatte personer, der hjælpes. Det er denne sammenhæng, som danner det teoretiske udgangspunkt for analysen i dette notat, idet det antages at denne sammenhæng også gør sig gældende for de sociale indsatser rettet mod børn og unge i Danmark.

Figur 2: Økonomisk afkast af investeringer i social indsats

Kilde: (Doyle, Harmon, Heckman, & Tremblay, 2009)

Et studie foretaget af Rambøll i 2012 for det daværende Social- og Integrationsministerium (Rambøll, 2012) har et velegnet empiriske grundlag for nærværende analyse. Formålet med Rambølls beregning var at anskueliggøre de sociale og økonomiske gevinster for den offentlige sektor som helhed, og kommunerne specifikt, ved virksomme forebyggende indsatser over for udsatte børn og unge. Rambøll undersøger ikke den samlede effekt af den nuværende indsats men derimod potentialet såfremt man øger investeringerne i en række best-case indsatstyper.

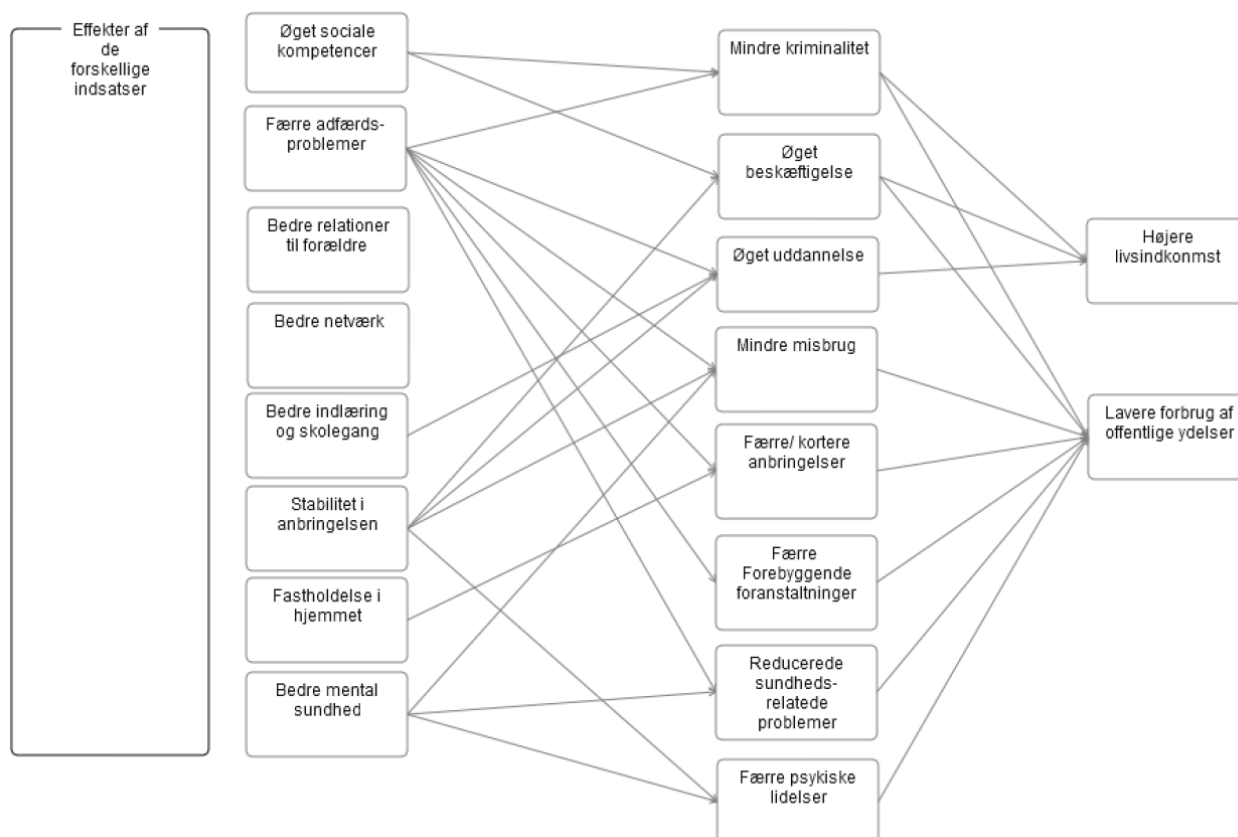
I rapporten beskrives i alt fire indsatstyper, som i dansk og international forskning er dokumenteret særdeles effektive, fordi de sikrer udsatte børn og unge mere stabile tilværelser, med job, uddannelse, mindre kriminel adfærd og en sundere livsførelse. Det drejer sig om De Utrolige År (DUÅ), Slægts- og netværksanbringelser, MST (Multisystemisk terapi) og MTFC (Multidimensional Treatment Foster Care). Indsatstyperne, som Rambøll analyserer, er af forskellig karakter. DUÅ udgør et forebyggende forløb, hvor forældre og børn undervises med henblik på at styrke børnenes sociale kompetencer,

problemløsningsstrategier og reducere adfærdsproblemer i hjemmet. Slægts- og netværksanbringelser er en metode til at anvende familiens netværk til at anbringe det udsatte barn. MST er et familiebaseret terapeutisk program og MTFC er et behandlingstilbud til børn og unge med svære emotionelle og adfærdsmæssige problemer.

Figur 3 nedenfor illustrerer hvilke typer af direkte effekter, indsatsstyperne skaber hos de børn, der eksponeres. Et eksempel er at indsatser, der skaber flere sociale kompetencer og færre adfærdsproblemer hos børn og unge, fører til at disse fremover har lavere risiko for at havne i kriminalitet og bedre chancer for at få et job. Det betyder dels, at det offentlige skal bruge færre penge på at håndtere kriminaliteten via fx politi og fængsler og dels kan forvente flere indtægter i form af skatter på den fremtidige arbejdsindkomst som personen får. Det betyder, at der er et potentiale for samlet set at spare offentlige penge på sigt, hvis man investerer i disse typer af indsatser. Rambøll konkluderer, at der er et samlet potentiale på 2,5 mia. kr. årligt for det offentlige, ved en fuld udrulning af en systematisk forebyggende indsats og en systematisk investering i familie- og netværket efter de beskrevne metoder.¹

¹ Rambølls undersøgelse vakte debat og kritik blandt forskere, da den blev publiceret i 2012. Kritikken gik blandt andet på, at det var problematisk ud fra det tilgængelige datagrundlag at argumentere for at den sociale indsats skulle koncentreres på de fire best-case indsatsstyper, som Rambøll analyserede. Se blandt andet Fors (2013) (FORSA MAJ 2013 TEMANUMMER VIDEN, POLITIK OG PRAKSIS, https://issuu.com/husetventure/docs/forsa_maj_2013_tryk). Vi anvender dog ikke Rambølls studie til at anbefale hverken den ene eller anden indsatsstype – som debatten/kritikken gik på – men som et estimat for det samfundsøkonomiske best-case potentiale for sociale foranstaltninger rettet mod børn og unge. Vi er således opmærksomme på, at der er mange forskellige sociale foranstaltninger med forskellige logikker og anvendelsesmåder, men det er ikke formålet med nærværende analyse at gå ind i denne debat.

Figur 3: Oversigt over effekter

Siden rapporten blev udgivet i marts 2012, er anvendelsen af de beskrevne indsatser, særligt DUÅ, steget betragteligt. Af Socialstyrelsens Monitoreringsrapport om DUÅ fremgår det, at anvendelsen er spredt til mindst 12 kommuner, og alene frem til og med 2014 var der påbegyndt mere end 486 forløb (Socialstyrelsen, 2016). Vi kan altså forvente en effekt af, at disse best-practice indsatser allerede i dag er en udbredt del af de sociale indsatser, som gennemføres. Dertil kommer den effekt, der kommer fra de mange øvrige aktiviteter, som foregår indenfor området.

I det følgende afsnit udfoldes hovedresultaterne af Rambølls analyse. Disse resultater danner udgangspunkt for en såkaldt best case effekt dvs. den effekt vi forventer for de børn og unge, der udsættes for en indsats som nul-årige. Vi anvender således Rambølls studie af de fire indsatstyper som udgangspunkt for analysen af den samlede sociale indsats rettet mod børn og unge. Dette gennemgås nærmere nedenfor.

Hovedresultater fra Rambølls analyse og målgruppesammensætning

Nedenfor i Tabel 1 fremgår Rambølls hovedresultater fra 2012-rapporten. Disse resultater vil i nærværende analyse danne udgangspunkt for den maksimale effekt af de sociale indsatser, som opnås såfremt indsatsen etableres helt i starten af en udsat persons liv, dvs. indenfor et barns første leveår. Samtidig forudsætter den efterfølgende beregning, at effekten aftrappes i overensstemmelse med Heckman-kurven. Denne antagelse trækker beregningen i en konservativ retning, idet tiltagene i Tabel 1 i lige så høj grad retter sig imod ældre målgrupper (f.eks. er MTFCs målgruppe 12-17 årige med alvorlige adfærdsvanskeligheder). Således vil der være en tendens til at undervurdere, snarere end at overvurdere effekten af de sociale indsatser, når best case effekten alene kan optræde for den helt unge målgruppe.

Af Tabel 1 nedenfor fremgår det, at særligt indsatsen De Utrolige År, giver anledning til et stort samfundsøkonomisk potentiale. Således er omkostningen pr. barn 30.000, mens den estimerede bruttogevinst er 107.000 kroner. Gevinsterne der er forbundet med de sociale foranstaltninger vil indtræde over hele livsperioden for de eksponerede personer. Nogle gevinster vil indtræde før andre. Reducerede offentlige udgifter til ungdomskriminalitet vil eksempelvis komme tidligere end beskæftigelsesgevinster i form af skatteindtægter fra de personer, der senere i livet får et arbejde. Da fremtidige indtægter er mindre værd end nutidige indtægter er beløbene nedenfor regnet om til nutidsværdi med en diskonteringsrente på 3 procent.²

Tabel 1: Hovedresultater af Rambølls analyse fra 2012

	Indsatspris pr. barn/ung ^I (kroner)	Beskæftigelses- mæssig gevinst ^{II} (kroner)	Reduceret off. Omkostninger til forbrug ^{III} (kroner)	Bruttogevinst ^{IV} (kroner)	Potentiale ^V (personer)
De Utrolige År	30.000	96.117	11.131	107.248	10.000
Slægts- og netværksanbringelser	123.000		115.294	115.294	1.800
Multisystemisk Terapi - MST	140.000	161.959	84.371	246.330	1.500

² Rambøll anvender en diskonteringsrente på 3 procent hvilket er en smule mindre end Finansministeriets anbefaling. Således anbefaler Finansministeriet pt., at der regnes med en diskonteringsrente på 4 pct. de første 35 år, hvorefter den falder til 3 pct. for perioden 36-70 år, jf. Vejledning i Samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger. Rambøll vurderer at Finansministeriets anbefaling ligger for højt og læner sig i den forbindelse op ad Det økonomiske Råd såvel som Velfærdscommissionen og Arbejdsmarkedskommissionen der tidligere har anvendt diskonteringsrenter på 3 procent.

Multidimensional Treatment Foster Care – MTFC	912.500			300
		228.517	328.131	556.648
Gennemsnit	301.375	162.198	134.732	256.380
Vægtet gennemsnit^{VI}	73.908	93.578	39.988	133.566
Alternativt vægtet gennemsnit^{VII} (DUÅ-potentiale = 5000)	99.436	92.102	56.765	148.867

Anm: ^IIndsatsen pr. barn/ung beskriver de udgifter, der er forbundet med hvert barn eller hver ung, som eksponeres for den givne indsats.

^{II}Beskæftigelsesmæssig gevinst er beregnet som summen af skatteindtægten og de sparede offentlige overførsler.

^{III}Reducerede offentlige omkostninger til forbrug dækker over de sparede omkostninger, som den offentlige sektor oplever til sundhed, kriminalitet, social beskyttelse senere i tilværelsen mv.

^{IV}Bruttogevinst er den beskæftigelsesmæssige gevinst summeret med den de reducerede offentlige omkostninger.

^VPotentiale stammer fra Rambølls estimat over hvad potentialet er for den pågældende foranstaltningsform, dvs. hvor mange deltagere i den givne foranstaltningsform Rambøll vurderer, der maksimalt kan eksponeres for den pågældende indsats.

^{VI}Det vægtede gennemsnit er beregnet på baggrund af potentiale for at sikre en realistisk fremstilling af, hvad der kan betegnes som best-case. Det vægtede gennemsnit af gevinsten i alt er i høj grad drevet af, at De Utrolige År, som er det program højeste samfundsmæssige afkast, har det største potentiale.

^{VII}Alternativt vægtet gennemsnit fungerer nedenfor som et følsomhedstest at, hvor meget resultatet er drevet af, at De Utrolige År ifølge Rambøll har et så stort potentiale. DUÅ er sat til 5.000 i stedet for 10.000 i denne beregning

Kilde: (Rambøll, 2012)

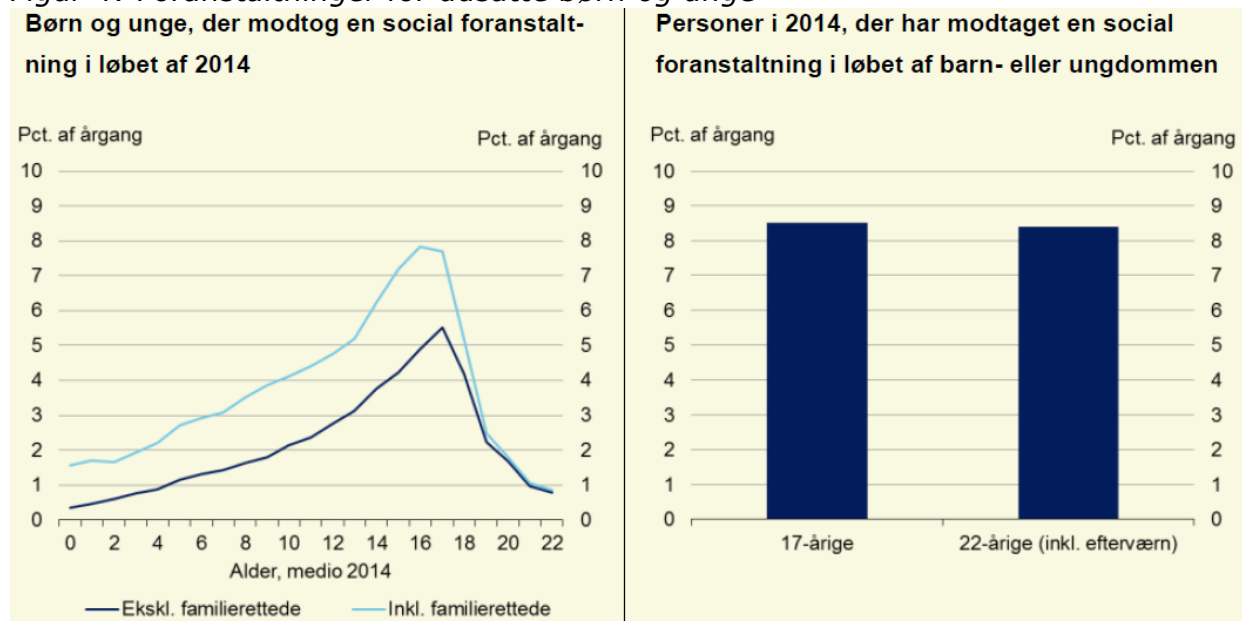
Af Social- og Indenrigsministeriets socialpolitiske redegørelse fra 2016, som er den senest tilgængelige for øjeblikket, fremgår det, at ca. 57.000 børn og unge i alderen 0-22 år modtog en social foranstaltning i 2014. Udgifterne fordeler sig med ca. 9,4 mia. til anbringelser, omkring 5 mia. til forebyggende foranstaltninger og knap 1 mia. til særlige dagtilbud og særlige klubber. De fire indsats, som Rambøll gennemgår i rapporten fra 2012 fordeler sig dermed på tværs af disse tre kategorier.

Opgjort som andelen af en samlet årgang, der modtager en social foranstaltning, er særligt de 16-17 årige typiske modtagere af sociale

foranstaltninger. Her modtager næsten 8 pct. en foranstaltning, som det ses af Figur 4 herunder.

Fordelingen af modtagere på forskellige alderstrin ses af Figur 4 herunder.

Figur 4: Foranstaltninger for udsatte børn og unge

Kilde: (Social- og Indenrigsministeriet, 2016)

Opregning af samlede effekter

På baggrund af resultaterne fra Tabel 1 og populationssammensætningen af målgruppen for sociale indsatser, som blev præsenteret i Figur 4, samt oplysninger om antallet af børn og unge på forskellige alderstrin fra Danmarks Statistiks tabel FOLK1A, kan en samlet effekt opregnes. FOLK1A anvendes her til at udregne det omtrentlige antal børn- og unge på hver årgang, der i dag udsættes for en social foranstaltning.

Beregningen foretages på baggrund af en række stiliserede antagelser:

- Ud af de i alt 45 mia. kroner, der anvendes til sociale indsatser, beregnes der udelukkende effekt af de 15 mia., som retter sig mod børn og unge.
- De 15 mia., der anvendes på børn og unge, fordeles ligeligt imellem de ca. 57.000 børn og unge i alderen 0-22 år, som der er i målgruppen for udgifterne.
- Effekten for hver enkelt aldersgruppe forventes af aftage i overensstemmelse med Heckmans resultater. Derfor sættes effekten for aldersgruppen 0 år til gennemsnitsværdien fra Rambølls analyse fra 2012.

- Effekten for de efterfølgende aldersgrupper beregnes på baggrund af en faldende marginaleffekt. Der foretages to beregninger: én beregning, hvor effekten aftager med 10 pct. for hvert alderstrin og én beregning, hvor effekten aftager med 20 pct. for hvert alderstrin.

Udregningen, som er baseret på antagelserne ovenfor, er vist i Tabel 2 herunder. Som det fremgår, afhænger den samlede effekt af formen på Heckman-kurven. Eksempelvis er beskæftigelseseffekten for 0-årige fundet ved at gange andelen af de 57.000 børn og unge som udgøres af 0-årige med 15 milliarder kroner og derefter at gange dette tal med forholdet mellem de vægtede gennemsnit for indsatsprisen og beskæftigelsesgevinsten som fremgår i tabel 1 ($93.578 / 73.908 = 1,27$). Her fås tallet 302.571.000. De reducerede offentlige omkostninger er fundet ved samme fremgangsmåde, blot at det tal der ganges med til sidst er det vægtede gennemsnit for indsatsprisen og de reducerede offentlige omkostninger ($29.988 / 73.908 = 0,41$). Her fås tallet 129.295.000. De samlede effekter for de ældre aldersgrupper er nogle gange større og nogle gange mindre end for 0-årige – også afhængigt af om man via Heckman-kurven lader effekten aftage med 10 eller 20 procent per alderstrin. Udsvingene skyldes, at selvom den gennemsnitlige effekt er faldende, jo ældre målgruppen bliver, så er der, jf. figur 4, mange flere 17-årige der eksponeres for foranstaltninger end 0-årige. Summeres hhv. beskæftigelseseffekten og effekten fra de reducerede offentlige omkostninger ligger den samlede effekt for anvendelsen af de 15 mia. på sociale indsatser for børn og unge i intervallet ca. 8,6 mia. kr. til 3,5 mia. kr. – alt efter om effekten antages at aftage med 10 eller 20 pct.

Laves beregningen i Tabel 2 i stedet med den alternative middelværdi af effekten for best-case indsatserne, som er vist nederst i Tabel 1, fås et interval for effekten på mellem ca. 7,1 mia. og 2,9 mia. – alt efter om effekten antages at aftage med 10 eller 20 pct. Denne beregning er vist i tabellen i bilag 1.

Tabel 2: Resultatet af opregningen, alternativ gennemsnitseffekt af indsatserne

Alder	Beskæftigelseseffekt, aftagende med 10 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.	Reducerede offentligt forbrug, aftagende med 10 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.	Beskæftigelseseffekt, aftagende med 20 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.	Reducerede offentligt forbrug, aftagende med 20 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.
0	302.571	129.295	302.571	129.295
1	294.232	125.731	261.539	111.761

2	254.693	108.835	201.239	85.993
3	300.791	128.534	211.255	90.274
4	298.172	127.415	186.147	79.544
5	346.956	148.261	192.536	82.274
6	346.217	147.945	170.778	72.977
7	325.716	139.185	142.814	61.027
8	336.116	143.629	130.999	55.979
9	326.165	139.377	112.996	48.286
10	307.922	131.581	94.823	40.520
11	296.760	126.811	81.232	34.712
12	291.112	124.398	70.832	30.268
13	286.005	122.216	61.857	26.433
14	342.972	146.559	65.936	28.176
15	344.076	147.031	58.798	25.126
16	337.428	144.190	51.256	21.903
17	306.877	131.135	41.435	17.706
18	195.794	83.667	23.499	10.042
19	82.114	35.089	8.760	3.743
20	52.091	22.260	4.940	2.111
21	27.718	11.845	2.337	998
22	22.468	9.601	1.684	719
Samlet effekt	6.024.964	2.574.590	2.480.265	1.059.867

Anm: Beskæftigelseeffekten er beregnet for år 0 ved først at beregne hvor stor en del af det samlede forbrug til sociale foranstaltninger, rettet mod børn og unge, der anvendes på de 0-årige, ved at gange det samlede, anvendte beløb med den andel, som de 0-årige udgør af de i alt ca. 57.000 børn og unge som i 2014 modtog en social foranstaltning. Dernæst er forbruget divideret med den vægtede gennemsnitspris fra Tabel 1, for at få det antal 'gennemsnitsforanstaltninger', der er råd til for det givne beløb. Endelig er

antallet af gennemsnitsforanstaltninger ganget med den vægtede gennemsnitseffekt fra Tabel 1. For 1-årige er foretaget samme beregning, blot med mindre effekt. Beregningen for de reducerede offentlige omkostninger er beregnet efter samme fremgangsmåde.

Kilder: (Heckman, 2008), (Rambøll, 2012), (Social- og Indenrigsministeriet, 2016), Statistikbankens tabel FOLK1A og (Nielsen Arendt & Bolvig, 2015)

Forbehold: Det skal understreges, at effekten for de 0-årige er *antaget*, ud fra Rambølls analyse fra 2012. Der er dermed tale om et kvalificeret bud på, hvor niveauet ligger. Beregningen bør dermed ikke anvendes til konkret planlægning og/eller fremskrivning, men alene som en indikation for, hvilke effekter man vil forvente at kunne opregne, hvis en grundigere analyse foretages. Dog er der som nævnt tale om en konservativ tilgang, da anvendelsen af Heckmannkurven trækker effekten nedad jo ældre den eksponerede person er. I Rambølls studie fås best-case effekten hos personer der er ældre end 0 (målgruppen for DUÅ er eksempelvis 0-12 årige).

Tages der udgangspunkt i det bredest mulige interval for skønnet over den samlede effekt (dvs. den alternative gennemsnitsberegning med en 20 pct. effektaftrapning for hvert år og et vægtet gennemsnit baseret på Rambølls analyse med en 10 pct. effektaftrapning som hhv. det nedre og det øvre skøn), har vi følgende konklusion:

På baggrund af en række stilistiske antagelser om effekt, vurderes de sociale foranstaltninger, der er rettet mod børn og unge, som årligt koster 15 mia. kr., at have positive effekter på de offentlige finanser på mellem 2,9 mia. og 8,6 mia. kr.

Regneeksempel og selvfinansieringsgrad

Baseret på de antagelser, der er redegjort for her, kan det altså konkluderes, at der er mærkbare effekter af de sociale indsatser herhjemme. For at anskueliggøre, hvad betydning fundene har, gennemføres nu et simpelt regneeksempel, der har til formål at udregne en egentlig selvfinansieringsgrad.

Vi tager udgangspunkt i et scenarium, hvor man fra politisk hold ønsker at give den sociale indsats, rettet mod børn og unge, et løft. Samlet afsættes der 1 mia. kroner. Det antages de afsatte midler anvendes målrettede indsatser, hvor der er dokumenteret effekt. Dermed kan det forventes, at indeværende beregning af effektstørrelsen angiver minimumsskøn over effekten, da en investering, der målrettes best-case indsatser, alt andet lige, principielt ikke

burde gradueres på baggrund af alderstrin. Vi antager dog, for at bevare eksemplet relativt simpelt, at effekten ikke er marginalt aftagende.³

Vi har, at en forøgelse af bevillingen til området svarer til 1 mia./15 mia. = 6,7 pct. Derfor kan vi, ved fastholdt marginaleffekt, ligeledes forvente, at de positive dynamiske effekter vil **være mellem 6,7 pct.** Vi tager udgangspunkt i effektintervallet, der går fra 2,9 mia. til 8,6 mia. 6,7 pct. af disse beløb svarer til en effekt på mellem ca. 200 mio. og 570 mio. kr.

Oversætter vi dette simple regneeksempel til selvfinansieringsgrader, som er et hyppigt mål for, hvor stor en del af en investering, der kommer tilbage i øgede skatteindtægter og andre indtægter/sparede udgifter, **at vi, at udgifter til** socialområdet rettet mod børn og unge har en selvfinansieringsgrad på mellem 20 pct. og 57 pct. Til sammenligning har nedsættelse af topskattesatsen en selvfinansieringsgrad på 31 pct. ifølge Finansministeriet (Finansministeriet, 2017).

³ Dette er sandsynligvis ikke tilfældet og en mere systematisk indregning af effekterne på det sociale område ville forudsætte viden om, hvordan effekten påvirkes, når omfanget af indsatserne forøges/mindskes.

Litteratur

- Benjaminsen, L. (2015). *Intensive Case Management (ICM)*. Odense: Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Benjaminsen, L., & Lauritzen, H. H. (2015). *Hjemløshed i Danmark 2015*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Berlingske. (16. Oktober 2016). *Berlingske*. Hentet 30. Oktober 2016 fra B.dk: <http://www.b.dk/nationalt/nu-faar-vi-svaret-er-gode-boernehaver-bedre-end-lavere-skat>
- Danmarks Statistik. (2012). *ADAM - en model af dansk økonomi* (1. udg.). København: Danmarks Statistik.
- Dinesen, P. T. (2007). *Barrierer for implementering af en evidensbaseret socialpolitik*. Social Forsknings Institut (SFI).
- Doyle, O., Harmon, C. P., Heckman, J. J., & Tremblay, R. E. (Januar 2009). Investing in early human development: Timing and economic efficiency. *Economics and Human Biology*, s. 1-6.
- Finansministeriet. (1999). *Vejledning i udarbejdelse af samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger*. København: Finansministeriet.
- Finansministeriet. (2012). *Budgetlov - Udgiftsstyring med udgiftslofter*. København: Finansministeriet.
- Finansministeriet. (2012). *Regneprincipper og modelanvendelse i Finansministeriet*. København: Finansministeriet.
- Finansministeriet. (4. Oktober 2017). *www.ft.dk*. Hentet fra Folketingets hjemmeside: <http://www.ft.dk/samling/20161/almdel/fiu/spm/582/svar/1430422/1796629.pdf>
- Heckman, J. J. (2008). *Return on Investment: Cost vs. Benefits*. Chicago.
- Information. (7. Oktober 2016). *Information*. Hentet 30. Oktober 2016 fra <https://www.information.dk/indland/2016/10/vaerdien-velfaerd-undervurderes-systematisk-oekonomiske-modeller>
- KORA og Incentive. (2016). *Den socialøkonomiske investeringsmodel (SØM) – teknisk indhold*. København: Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.
- Kristoffersen, J. H. (24. September 2015). *Udenforskabets pris*. Hentet 1. November 2016 fra http://udenforskabetspris.dk/media/74518/PP_lancering_CEBR.pdf

- Mandag Morgen. (9. Oktober 2016). *Mandag Morgen*. Hentet 30. Oktober 2016 fra <https://www.mm.dk/koebenhavn-investerer-milliarder-i-ny-velfaerd/>
- Nielsen Arendt, J., & Bolvig, I. (2015). *Potentialeberegning af beskæftigelse for udsatte ledige*. København: KORA.
- Politiken. (15. Marts 2013). *Politiken*. Hentet 30. Oktober 2016 fra <http://politiken.dk/indland/ECE1922272/gennemsnitlig-levealder-paa-57-aar-socialt-udsatte-doer-22-aar-tidligere/>
- Rambøll. (2012). *AFRAPPORTERING - Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge*. København: Rambøll.
- Rambøll og SFI. (2013). *Samfundsøkonomisk analyse af metoder - Hjemløsestrategien*. København: Rambøll og SFI.
- Regeringen. (2011). *Et Danmark der står sammen*. København: Regeringen.
- Rigsrevisionen. (2008). *Beretning til Statsrevisorerne om viden om effekter af de sociale indsatser*. København: Rigsrevisionen.
- Simonsen, M. K., Christensen, A. I., Hesse, U., Davidsen, M., Bjerregaard, P., Diderichsen, F., . . . Curtis, T. (2007). *Hvad ved vi om socialt udsattes sundhed?* København: Rådet for Socialt udsatte.
- Social- og Indenrigsministeriet. (2016). *Socialpolitisk Redegørelse*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Socialstyrelsen. (2012). *Vidensdeklaration*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2013). *Mennesker, der er ramt af hjemløshed*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2013). *vidensportal.dk*. Hentet 17. Juni 2017 fra <http://vidensportal.dk/>
- Socialstyrelsen. (2013). *vidensportal.dk*. Hentet 30. Oktober 2016 fra <http://vidensportal.dk/>
- Socialstyrelsen. (2015). *Samfundsøkonomisk evaluering på socialområdet*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2016). *Monitoreringsrapport DUÅ*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2016). *Økonomiske analyser af sociale indsatser*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2017). *Socialstyrelsen*. Hentet 17. Juni 2017 fra <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/dokumenterede-metoder-born-og-unge/om-dokumenterede-metoder/dua>

Udenforskabets pris. (29. Juni 2016). *Udenforskabets pris*. Hentet 30. Oktober 2016 fra <http://www.udenforskabetspris.dk/vaerktoej/kommuner/>

Bilag 1: Alternativ vægtning af gennemsnitseffekten

Tabel B1: Resultatet af opregningen, alternativ gennemsnitseffekt af indsatserne

Tabel 2: Resultatet af opregningen, alternativ gennemsnitseffekt af indsatserne

Alder	Reducerede offentligt forbrug, aftagende med 10 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.	Reducerede offentligt forbrug, aftagende med 10 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.	Beskæftigelseseffekt, aftagende med 20 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.	Reducerede offentligt forbrug, aftagende med 20 pct. for hver aldersgruppe, tusinde kr.
0	221.345	136.421	221.345	136.421
1	215.245	132.661	191.329	117.921
2	186.320	114.834	147.216	90.733
3	220.043	135.619	154.544	95.249
4	218.127	134.438	136.176	83.929
5	253.815	156.433	140.849	86.809
6	253.274	156.100	124.933	77.000
7	238.277	146.857	104.476	64.391
8	245.885	151.546	95.832	59.064
9	238.605	147.059	82.662	50.947
10	225.260	138.834	69.368	42.753
11	217.094	133.801	59.425	36.625
12	212.963	131.255	51.817	31.936
13	209.226	128.952	45.252	27.890
14	250.901	154.637	48.236	29.729
15	251.708	155.135	43.014	26.511
16	246.845	152.138	37.496	23.110
17	224.495	138.363	30.312	18.682

18	143.233	88.278	17.191	10.595
19	60.070	37.023	6.409	3.950
20	38.107	23.487	3.614	2.227
21	20.277	12.498	1.709	1.053
22	16.437	10.130	1.232	759
Samlet effekt	4.407.555	2.716.498	1.814.434	1.118.286

Anm: Beskæftigelseeffekten er beregnet for år 0 ved først at beregne hvor stor en del af det samlede forbrug til sociale foranstaltninger, rettet mod børn og unge, der anvendes på de 0-årige, ved at gange det samlede, anvendte beløb med den andel, som de 0-årige udgør af de i alt ca. 57.000 børn og unge som i 2014 modtog en social foranstaltning. Dernæst er forbruget divideret med den vægtede gennemsnitspris fra Tabel 1, for at få det antal 'gennemsnitsforanstaltninger', der er råd til for det givne beløb. Endelig er antallet af gennemsnitsforanstaltninger ganget med den vægtede gennemsnitseffekt fra Tabel 1. For 1-årige er foretaget samme beregning, blot med mindre effekt. Beregningen for de reducerede offentlige omkostninger er beregnet efter samme fremgangsmåde.

Kilder: (Heckman, 2008), (Rambøll, 2012) og (Nielsen Arendt & Bolvig, 2015)